

Utbildningsnämnden

Uppföljningsrapport Augusti 2017

Innehåll

1 Verksamhetsanalys	3
1.1 Sammanfattning.....	3
1.2 Nämndens mål och målvärden	4
1.2.1 Lust att lära i skolan.....	4
1.2.2 Tillväxt	12
1.2.3 Sysselsättning för alla.....	13
1.2.4 Aktiv fritid.....	13
1.2.5 Vetenskaplig grund och ny forskning.....	13
1.2.6 Utvecklad invånardialog.....	14
1.2.7 Målinriktad kompetensförsörjning	14
1.2.8 Engagerade, stolta och delaktiga medarbetare	16
1.2.9 Organisationskulturen	16
1.3 Basverksamhet.....	17
1.3.1 Verksamhetsmått.....	17
1.4 Särskilda fokusområden	19
1.4.1 Social hållbarhet.....	19
1.5 Analys och förslag för framtiden.....	21
2 Ekonomisk analys	22
2.1 Analys och förslag för framtiden.....	22
2.1.1 Diagram - nämnd.....	23
2.1.2 Sammanfattande tabeller.....	23
3 Personalanalys	25
3.1 Analys och förslag för framtiden.....	25
3.2 Beskrivning av nuläget.....	25
3.2.1 Anställda.....	25
3.2.2 Sjukfrånvaro	26

Bilagor

Bilaga 1: Plan för studie- och yrkesvägledning, Ale kommun 2017 utkast

1 Verksamhetsanalys

1.1 Sammanfattning

Kund/Brukare

Grundskolan levererar bättre skolresultat vilket är avgörande för elevernas framtida möjligheter. De goda resultaten följer med från tidiga skolår medan årskurs nio visar på en mindre ökning. Det gör att de publika jämförelsemått som publiceras under året inte kommer att spegla den positiva bilden i så stor utsträckning.

Den påtagliga vikariebristen har påverkat upplevelsen av förskolan men även den reella kvaliteten. Det innebär ett fortsatt intensivt arbete med att lösa situationen så att brukarna får den kvalitet som förväntas samt att kommunicera på ett tillitsskapande sätt i alla led.

Sektorn har ett stort ansvar för att de nya familjer som flyttar in får ett positivt möte med förskola och skola då den bilden är avgörande dels för varumärket och dels för skolframgång.

Processer

Lednings- och styrningsarbetet i sektorn har behov av utveckling. Första steget är taget avseende ekonomistyrningen där svagheter har identifierats och en första plan är under utarbetande.

Det gemensamma arbetet med organisationskultur och tillit och förtroende blir en viktig process för sektorn att arbeta med under hösten. Syftet är att mellanrummen både mellan nivåer och mellan sektorer ska minska. Inledningsvis har arbetet tagit sin utgångspunkt dels i medarbetarenkäten, dels i begreppet tillitsbaserad styrning. En plan för sektorns arbete ska utarbetas.

Lokalförsörjningen är fortsatt av central vikt för sektorn och är arbetskrävande på alla nivåer. Den är både en risk och en möjlighet i det fortsatta arbetet för likvärdig utbildning av god kvalitet. Fokus bör ligga på möjligheterna och ett aktivt arbete med att få bästa möjliga utfall av dem.

Det pedagogiska utvecklingsarbetet genom väl styrt kollegialt lärande har utvecklats i mycket positiv riktning både bland chefer och pedagoger i skola och förskola. Det innebär att det finns väl etablerade processer eller arbetsformer där det nu ger mer effekt då man fyller dem med nytt innehåll utifrån behov och identifierade utvecklingsområden.

Resurser

Att lyckas rekrytera och behålla personal är avgörande för en verksamhet av god kvalitet. Inför skolstart var läget relativt gott inom grundskolan. Förskolan har mött större utmaningar i flera avseenden. Dels har andelen förskollärare sjunkit och statistiken visar på en större omsättning än föregående år, dels har andelen helt utbildade ökat. Vikariebristen har varit påtaglig under höstens första del. Detta sammantaget påverkar förutsättningarna för förskolan att fullgöra sitt pedagogiska uppdrag.

Personal med hög kompetens blir än mer avgörande i effektiviseringar. När organisation och arbetssätt förändras ställer det ökade krav på medarbetarna i olika avseenden. Det är viktigt att kompetensutveckling som verkligen ger effekt är ett kontinuerligt verktyg för att stödja nödvändigt förändringsarbete.

Sjukskrivningstalen har åter ökat efter att ha legat på en lägre nivå och det kräver ett aktivt arbete omgående.

Sektorn har fortsatta utmaningar inom lokalförsörjningen och arbetet med att göra behovsanalyser samt resursätta styr-, projekt- och arbetsgrupper.

Samarbetet mellan sektorer samt att tydligare utgöra en del i kommunens gemensamma arbete är en delvis underutnyttjad resurs där utveckling pågår.

Ekonomi

Utbildningsnämnden har en negativ budgetavvikelse för perioden samt en prognos som är mycket oroande på - 21 300 tkr för 2017.

Sektorns effektiviseringar inom de olika verksamhetsområdena har löpt på i olika utsträckning. Utvecklingsmedlen på 9000 tkr för omställning till en effektivare organisation har fördelats till de som genomfört åtgärder av långsiktig karaktär, exempelvis större undervisningsgrupper och förändrade undervisningsuppdrag samt förskolans effektiviseringar med större barngrupper och mindre bemanning. Det prognostiserade underskottet visar på att planerade åtgärder måste följas upp avseende genomförande och effekt, samt ytterligare åtgärder måste vidtas.

Sektorn har startat insatser både brett och riktat i syfte att minska det negativa utfallet. Alla verksamheter berörs av det ekonomiska läget och alla ska bidra med att minska den negativa prognosen. Det görs detaljerade genomlysningar för flera enheter för att anpassningarna ska få genomslag de sista månaderna under året. Stor vikt läggs vid att komma till rätta med kostnadsläget inför kommande år. Insatserna kommer att beskrivas och följas upp i en plan på både kort och lång sikt och sektorn åtar sig också att genomföra insatser inom ramen för en kommungemensam plan.

1.2 Nämndens mål och målvärden

Strategiska målsättningar:

1.2.1 Lust att lära i skolan

Nämndens prioriterade mål:

Samtliga elever ska nå målen i alla ämnen

Trenden med bättre kunskapsresultat för eleverna i Ales skolor håller i sig och har förstärkts ytterligare.

Resultaten i årskurs 9 har förbättrats både avseende meritvärde, behörighet till gymnasiet och andel elever som uppnått målen i alla ämnen. Att andelen behöriga till yrkesprogram på gymnasiet ökar igen är positivt efter förra läsårets nedgång som innebar en ökning av skillnaden mellan olika grupper eftersom både meritvärdet och andel som nådde målen ökade. Gymnasiebehörigheten har dock inte kommit upp till samma nivå som för två år sedan då 81 % av eleverna var behöriga till yrkesprogram på gymnasiet. Rikssnittet var 83,1 % läsåret 2015/2016. Andelen som når kunskapskraven i alla ämnen har ökat från 66 procent (2016) till 69 procent (2017). Rikssnittet var vid senaste mätningen 74 procent. Det gör att även om resultaten stärkts i årskurs 9 ligger resultaten under rikssnittet.

Eleverna i årskurs 7 och framförallt årskurs 8 visar en kraftig förbättring jämfört med tidigare år. För årskurs 7 har resultaten förbättrats från 63 % till 67 % medan höjningen i årskurs 8 är från 56% till 69 %, vilket innebär att prognosen för årskurs 9 både innevarande och även kommande läsår är god.

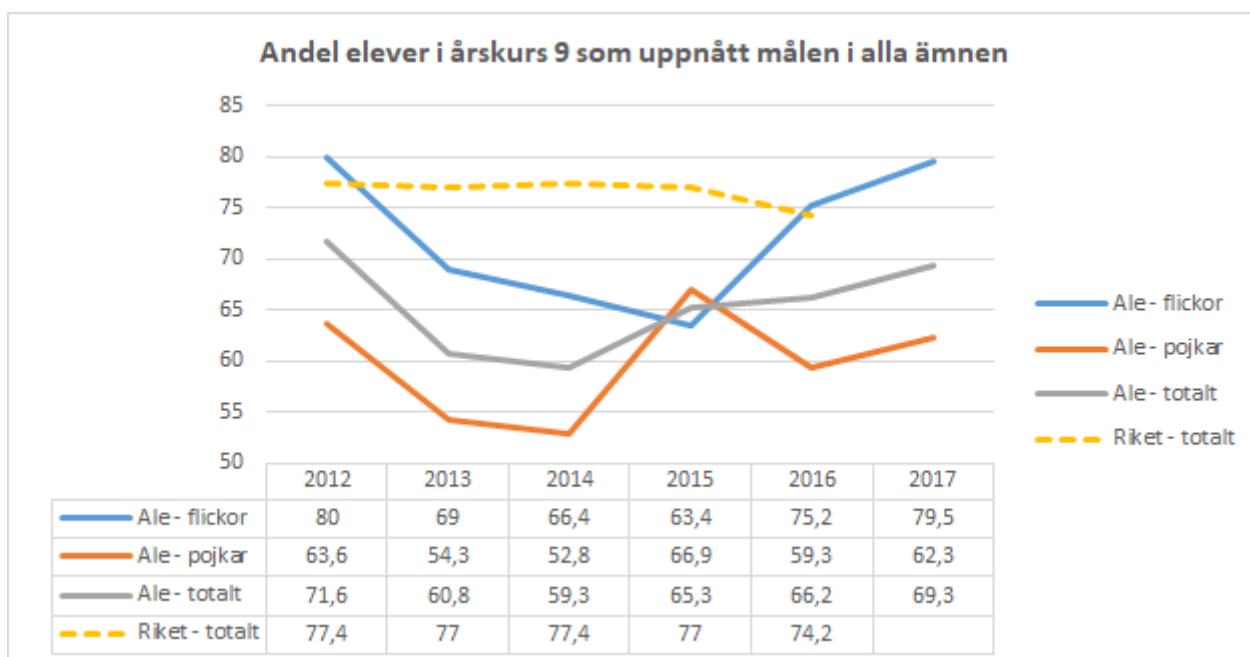
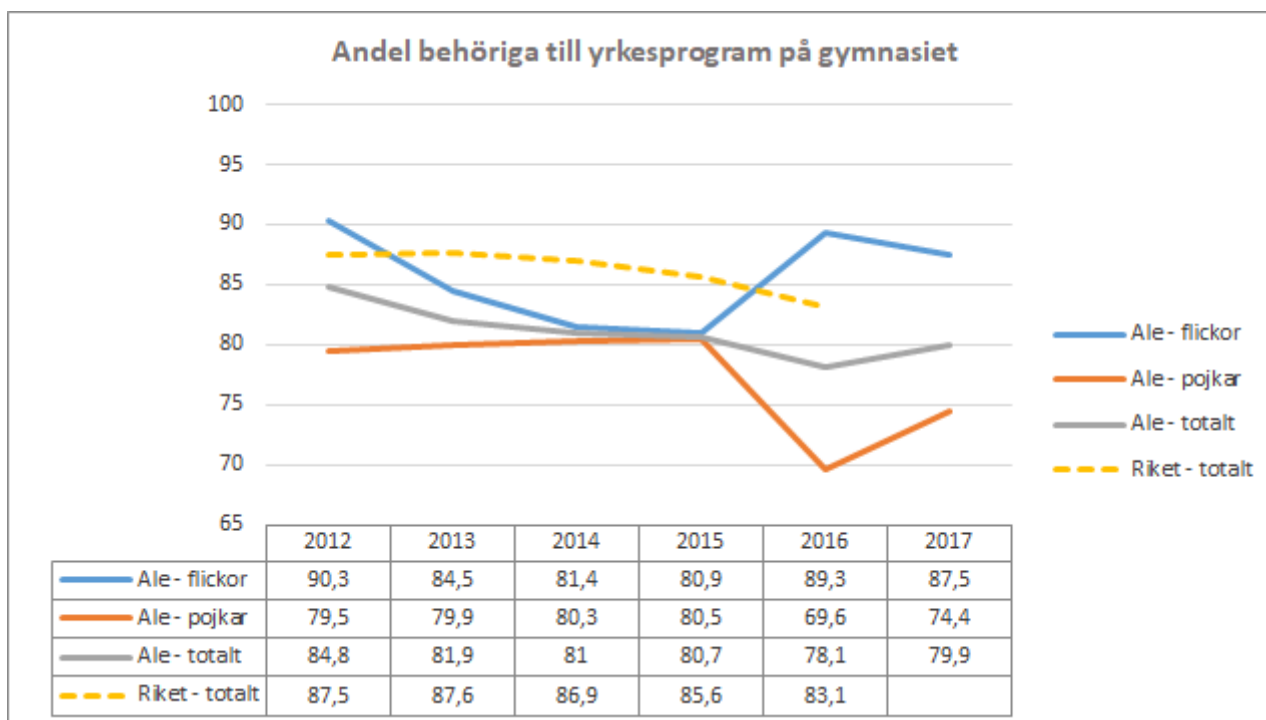
Andel elever som uppnått kunskapskraven i alla ämnen i årskurs 6 har ökat från 80% till 86%. Rikssnittet var vid den senaste mätningen 79%. Jämförelser i årskurs 6 ska dock göras med försiktighet då det inte är säkert att alla elever har läst alla ämnen i alla kommuner. Däremot kan sägas att de kraftigt förbättrade resultaten i årskurs 8 förstärks ytterligare underifrån från både årskurs 6 och årskurs 7.

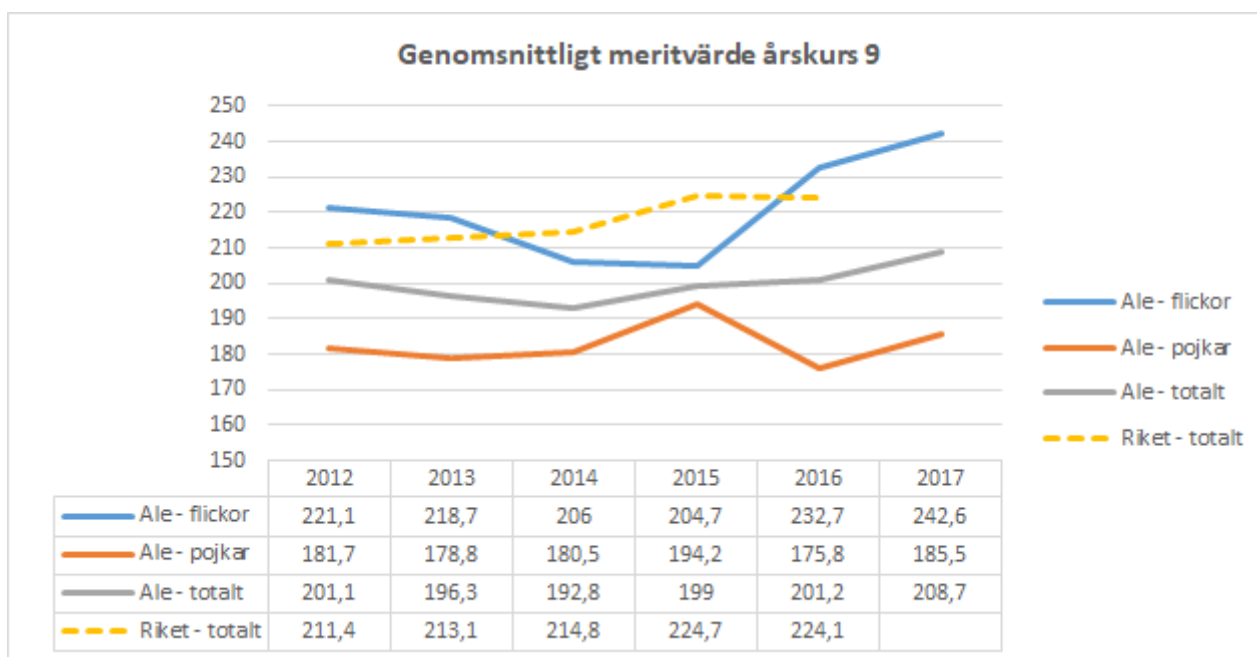
Resultaten för årskurs 3 på de nationella proven visar på en försämrad resultatnivå. I dagsläget vet vi inte om denna försämring även finns i förhållande till riket, eftersom resultatbilden för dessa prov kan tydligt skilja sig mellan år.

Sammanställningar visar även att likvärdigheten mellan könen har ökat för årskurs 7 och årskurs 8 medan den minskat något för årskurs 9 jämfört med föregående år. Men vid jämförelse med samma elevgrupp ser det lite annorlunda ut. För de elever som slutade årskurs 9 vårterminen 2017 har skillnaden mellan flickor och pojkar minskat jämfört med när de gick i årskurs 8. Då skilde det 25 procentenheter och bara 45 % av pojkarna nådde kunskapskraven i alla ämnen. Nu var skillnaden 17 procentenheter och 62 % av pojkarna och 79,5 % av flickorna nådde kunskapskraven i alla ämnen. Skillnaden avseende meritvärde är alltså mycket stor och var ungefär lika stor läsåret 2016/2017 som föregående läsår. Även på nationell nivå finns en stor skillnad mellan flickor och pojkar, dock inte lika stor som i Ale med en skillnad på cirka 57 procentenheter jämfört med 32 procentenheter för riket, läsåret 2015-2016. I skolverkets statistik redovisas också från och med läsåret 2015/2016 elever exklusive okänd bakgrund och i den gruppen är skillnaden 26 procentenheter medan skillnaden i Ale är nästan 50 procentenheter.

Diagrammen visar hur resultaten ser ut över tid för Ales elever i årskurs 9 jämfört med Riket. Alla diagram avser

elever inklusive okänd bakgrund. Jämförelsesiffror för Riket saknas än så länge för 2017. Nationell statistik för läsåret 2016/2017 presenteras i slutet av oktober.

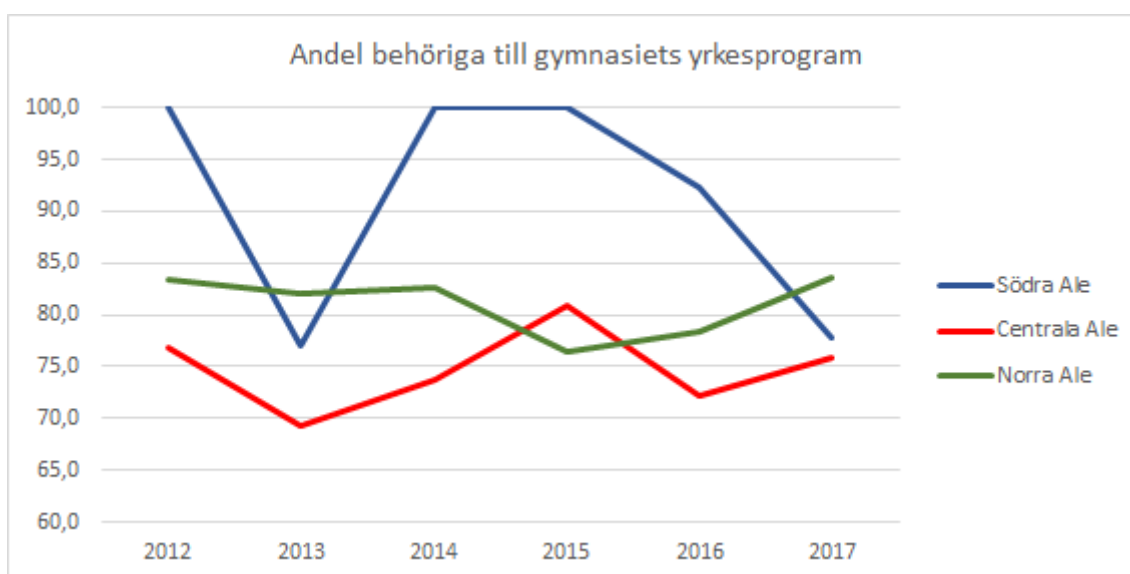

Uppföljning av kunskapsmätt från den sociala kartläggningen

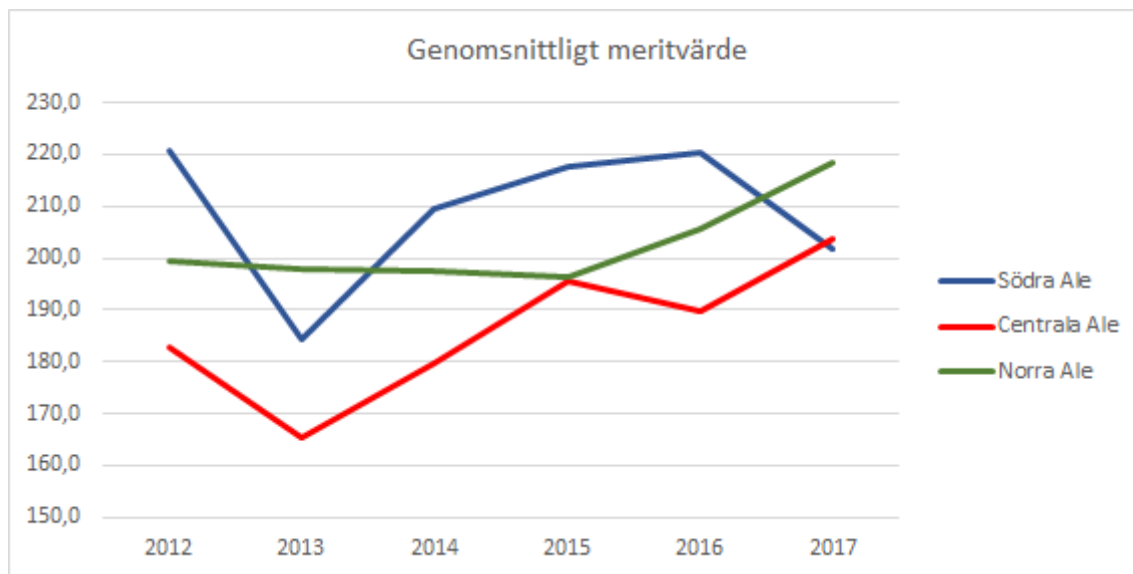
Skolorna i Ale är inte likvärdiga, även om likvärdigheten har ökat de senaste åren. Dessa skillnader har också tydliggjorts i den sociala kartläggningen, Att leva i Ale som gjordes 2016. Kartläggningen visade på skillnader mellan olika områden bland annat avseende hälsa och levnadsvanor, demokratisk delaktighet, utbildningsnivå och ekonomiska villkor. Elevernas betygsresultat i skolan speglar också detta. Att arbeta för att skolorna i kommunen är likvärdiga är en bärande del och högt prioriterad i det fortsatta utvecklingsarbetet.

Diagrammen nedan visar de tre områdena i Ale med var sin kommunal högstadieskola. De flesta elever som går på skolan i området bor i allmänhet inom samma område. Friskolan i kommunen finns inte med i dessa diagram. I den sociala kartläggningen angavs resultaten exklusive okänd bakgrund för 2016. Nedanstående diagram är samtliga elever inklusive okänd bakgrund även för 2016 för att vara jämförbar med 2017 års resultat. När den nationella statistiken redovisas kan även 2017 kompletteras med gruppen exklusive okänd bakgrund.

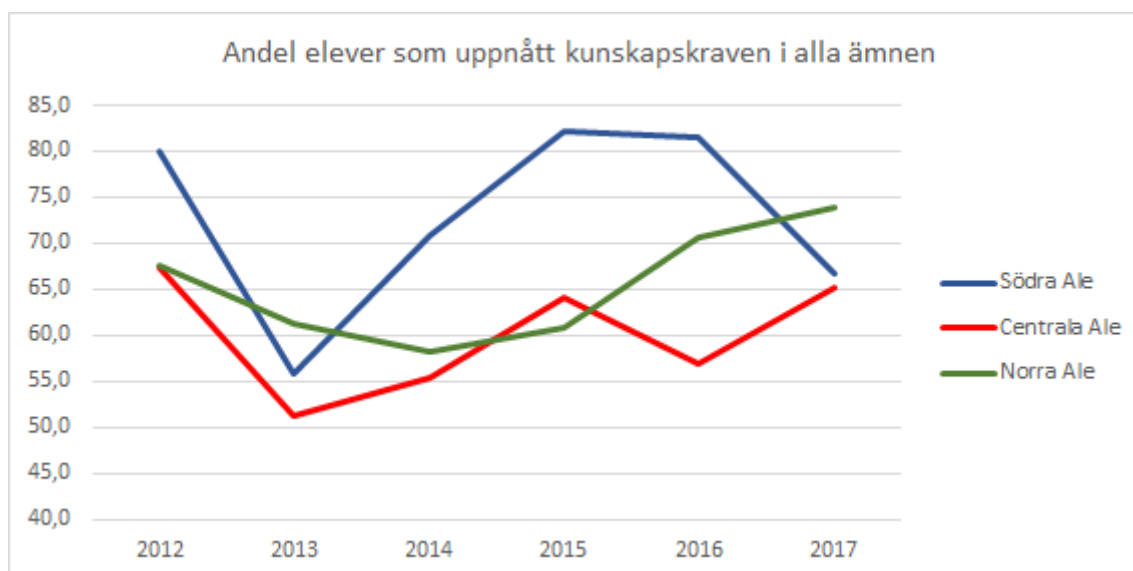
Tydligast framgår skillnaden mellan skolan i norra och skolan i centrala Ale, det är också i centrala Ale den största skillnaden mellan flickor och pojkar finns. Det syns också en trend med försämrade resultat för eleverna i södra Ale. En fördjupad analys av kunskapsresultaten kopplad till övriga bakgrundsfaktorer kan inte göras förrän den nationella statistiken kommer från skolverket.

Andel (%) elever som är behöriga till gymnasieskolan efter årskurs 9, skolornas geografiska områden.

Genomsnittligt meritvärde efter årskurs 9, skolornas geografiska områden.

Andel (%) elever som uppnått kunskapskraven i alla ämnen efter årskurs 9, skolornas geografiska områden.

Mått	Utfall	Målvärde	Måluppfyllelse
Meritvärde årskurs 9 (samtliga ämnen)	208,7		
Andel elever som nått målen i alla ämnen ska öka. Målet för 2018 är 81 %. För 2017 är målvärdet 76 %.	69,3 %	76 %	91,18 %
Andel elever som nått målen i alla ämnen, årskurs 8	69,1 %		
Andel elever som nått målen i alla ämnen, årskurs 7	67,2 %		
Andel elever som nått målen i alla ämnen, årskurs 6	85,8 %		
Andel behöriga till gymnasieskolans yrkesförberedande program ska öka. Målet för 2018 är 90 %. För 2017 är målvärdet 87 %.	79,9 %	87 %	91,84 %

Uppdrag:

Sektorn ska i samråd med varje grundskola sätta tydliga mål som svarar mot de uppsatta målen på kommunnivå avseende behörighet till gymnasiet och andel elever som når kunskapsmålen i alla ämnen

Nämndens prioriterade mål:

Andel barn och elever som känner önskan att lära sig mer ska öka

Elevenkäten inom GR och även de nationella jämförelsefrågorna inom SKL har från och med 2017 bytts ut till samma enkät som skolinspektionen använder inför tillsyn. Detta innebär också att alla kommuner inte gör enkäten varje år. I årets enkät har sex av de 13 kommunerna inom GR deltagit vilket innebär att jämförelserna inte avser hela GR-området. Även på nationell nivå är det från och med i år denna enkät som används vid jämförelser. Jämförelserna blir nu i årskurs 5 och 9 i stället för årskurs 5 och 8. Inom GR-området görs enkäten även i årskurs 2.

I Ale görs enkäten varje år och i alla årskurser. Några av frågorna följs upp en gång på sensvåren och en gång under hösten. Vårens uppföljningsfrågor kom sent på terminen och svarsfrekvensen var lägre än i GR-enkäten som gjordes tidigare på våren. Svaren på uppföljningsenkäten brukar generellt vara mer positiva, men i år är skillnaden betydligt större än tidigare och det går inte att dra några tydliga slutsatser om förbättring utifrån denna enkät.

I det pedagogiska bokslutet är det framförallt resultaten av GR-enkäten och hela frågeområden som skolorna använder som underlag för analys. Som jämförelse finns även resultatet av GR-enkäten nedan. Det är framförallt på frågan om vad eleven ska kunna för att nå målen i årskurs 8 som andel positiva svar har minskat de senaste åren. I den nya enkäten finns frågan tillsammans med två frågor till inom frågeområdet: Veta vad som krävs.

I skolinspektionens enkät 2016 svarade eleverna i årskurs 9 i Ale ungefär som samtliga årskurs 9 i landet, och i nuvarande enkät något lägre andel positiva svar än de sex kommuner inom GR som gjort enkäten under våren.

Uppföljningsenkät i maj 2017, andel elever som svarar positivt på frågan

Mått	Utfall	Målvärde	Måluppfyllelse
Eleven vet vad den ska kunna för att nå målen, åk 8	70 %	85 %	82,35 %
Andelen elever i årskurs 8 som känner önskan att lära sig mer ska öka. Målet för 2018 är 55 %. För 2017 är målvärdet 48 %.	59 %	48 %	122,92 %
Elevens önskan att lära sig mer, åk 5	79 %	80 %	98,75 %
Eleven vet vad den ska kunna för att nå målen, åk 5	87 %	93 %	93,55 %
Elevens önskan att lära sig mer, åk 6	72 %	72 %	100 %
Elevens önskan att lära sig mer, åk 7	64 %	55 %	116,36 %

GR-enkät i våren 2017, andel elever som svarar positivt på frågan

Mått	Utfall	Målvärde	Måluppfyllelse
Eleven vet vad den ska kunna för att nå målen, åk 8	61 %	85 %	71,76 %
Andelen elever i årskurs 8 som känner önskan att lära sig mer ska öka. Målet för 2018 är 55 %. För 2017 är målvärdet 48 %.	43 %	48 %	89,58 %
Elevens önskan att lära sig mer, åk 5	65 %	80 %	81,25 %
Eleven vet vad den ska kunna för att nå målen, åk 5	84 %	93 %	90,32 %
Elevens önskan att lära sig mer, åk 6	69 %	72 %	95,83 %
Elevens önskan att lära sig mer, åk 7	57 %	55 %	103,64 %

Uppdrag:

Sektorn ska i samråd med varje grundskola sätta tydliga mål som svarar mot de uppsatta målen på kommunnivå avseende elevens önskan att lära sig mer

Uppdrag:

PRAO ska utökas till två perioder

Utöka prao till två perioder

Frågan har lyfts i olika forum och utredningen visar tydligt att uppdraget att utöka prao till två perioder inte går att genomföra. Grundproblemet är att det inte är möjligt att ordna tillräckligt många kvalitativa praoplatser. Näringslivsrådet och näringslivsenheten delar sektorns bedömning att det inte är möjligt inom de närmsta åren att utöka prao till två perioder

Att utveckla elevernas kunskap och förmåga kring arbetsliv och yrkesval måste fortskrida i annan form där en kommungemensam SYV-plan är ett viktigt redskap.

Uppdrag:

Höga förväntningar och ledning och stimulans för alla att nå längre

Under förra läsåret hade rektorsgruppen fokus på temat "leda lärares lärande". Detta samt att skapa material i modulform till pedagoger har utgjort två delar som förbereder en form att driva pedagogiskt utvecklingsarbete på bred front.

Höga förväntningar utgör första egna temat för detta. Utvecklingsenheten färdigställde under vårterminen 2017 modulen, rektorerna bearbetar materialet under hösten och startar arbetet nästa läsår.

Nämndens prioriterade mål:

Förbättrat pedagogiskt ledarskap i skolan

Uppdrag:

Fokuserad satsning på det pedagogiska ledarskapet

Under det senaste året nådde rektorerna goda resultat i mätningen av pedagogiskt ledarskap, via skolinspektionens enkät 2017. Sektorn kommer att fortsätta arbeta med att utveckla rektorernas och förskolechefernas pedagogiska ledarskap samt låta denna mätning utgöra grunden för fortsatt uppföljning.

Förskolan har under hösten/vintern påbörjades en fördjupning i olika teoretiska perspektiv på kunskap och lärande, för att få en förståelse hur de olika teorierna påverkar arbetet. Diskussioner förs om vilken pedagogisk grundsyn förskolan ska ha långsiktigt och vilken ledning och styrning som då krävs för att driva arbetet framåt. Parallellt med det arbetet har ledningsgrupperna med förskolechefer och rektorer startat arbetet med att läsa aktuell forskning om skolutveckling ur perspektivet pedagogiskt ledarskap.

Rektorerna har arbetat med särskilt fokus på ledarhandlingar och att leda lärares lärande. Detta kommer att fortsätta ur ett organisationsperspektiv, att organisera för skolframgång. Dessutom görs en utbildningsatsning tillsammans med GR på temat "Att leda digitalisering" i syfte att genomföra en lyckad implementering av reviderad läroplan.

Utvecklingsenheten har under läsåret bedrivit en fortbildningsinsats i syfte att stärka förstelärarnas kompetens inom kollegialt lärande, coachning och handledning, som komplement till rektorernas arbete med det pedagogiska ledarskapet.

Uppdrag:

Sektorn ska fortsätta att utveckla kollegialt lärande på samtliga nivåer

Ett stort skifte pågår i skolor och förskolors arbetssätt avseende fortbildning av personal. Från att ha använt studiedagar till föreläsningar har man med grund i forskning om kompetensutveckling som ger effekt skiftat till ett kollegialt lärande under styrda och kontinuerliga former. De kan t ex rymmas inom ramen för olika Lyft, TLC (Teacher Learning Community) eller med ett mer lokalt upplägg. Målet är att alla lärare deltar i sådana sammanhang och mäts för första gången under 2017.

Rektorerna har under 16/17 fördjupat sin förståelse av vikten av att leda lärares lärande genom att i sin tur delta i kollegialt lärande kring temat.

Utvecklingsenheten har inlett en bred satsning för att stärka förstelärarnas kompetens inom kollegialt lärande, coachning och handledning som komplement till rektorernas arbete med det pedagogiska ledarskapet. Utvecklingsenheten arbetar kontinuerligt med kollegialt lärande för arbetslag på förskolor och skolor.

En självskattning av hur långt enheterna har kommit i sitt arbete med vetenskaplig grund görs i denna rapport och redovisas under punkten 5.7.1

Uppdrag:

Sektorn ska fortsätta att utveckla det systematiska kvalitetsarbetet på samtliga nivåer

Skolinspektionens tillsyn visade inga brister avseende det systematiska kvalitetsarbetet i grundskola, fritidshem samt förskola.

I ledningsgruppen för förskolechefer finns en pågående process kring SKA. Arbetet är kopplat både till teoretiska perspektiv och till pedagogisk dokumentation i Unikum som enheterna för närvarande utvecklar och kvalitetssäkrar. I GR har också pågått ett gemensamt arbete kring ny vårdnadshavarenkät samt självskattningsmaterial som kommer att implementeras och utgöra viktiga delar i ett fortsatt utvecklat kvalitetsarbete. En ny struktur för förskolans pedagogiska bokslut utgår från Skolverkets allmänna råd om måluppfyllelse i förskolan.

I fritidshemmet har det systematiska kvalitetsarbetet utvecklats utifrån ett gemensamt arbete med ny läroplansskrivning och en tydligare målstyrd undervisning. Inom ramen för Fritidslyftet har pedagogerna utvecklat sin kunskap och förståelse för systematiskt kvalitetsarbete vilket utgör grunden för att säkerställa bilden på verksamhetsnivå. Idag finns en klart tydligare bild av fritidshemmets kvalitet på huvudmannanivå.

Det systematiska kvalitetsarbetet på Ale gymnasium och grundsärskolan behöver utvecklas. Även skolinspektionen har pekat på detta i beslutet efter vårens tillsyn. Arbetet har startat både på enheterna och på huvudmannanivå. En tydligare kunskapsuppföljning görs i årets pedagogiska bokslut, både på enhets- och huvudmannanivå. Men utmaningen för grundsärskolan är inte att följa upp elevernas betyg utan att följa upp om den pedagogiska verksamheten utmanar eleverna att nå så långt som de kan. Under november månad ska åtgärderna redovisas till skolinspektionen.

Uppdrag:

Mål för hur länge elever läser på IM ska tas fram.

Detta arbete pågår inom ramen för systematiskt kvalitetsarbete. Det är ett komplext mål då det finns oerhört stora individuella skillnader i förutsättningar för skolgång på de två inriktningarna som IM i Ale har. System för uppföljning på individnivå som är kvalitetssäkrade är en förutsättning för att säkerställa att elevens progression, metoderna finns och en del i det fortsatta arbetet är att fortsätta att kvalitetssäkra arbetet med uppföljning. Skolinspektionen pekar på flera brister som har bäring på målområdet. Bland dessa är att samtliga ämnen inte erbjuds till eleverna på språkinträdning eller individuellt alternativ, att gymnasiala kurser inte erbjuds, att uppföljning av resultat på individnivå är osäker. Perioden fram till 30 november innebär att verksamheten kommer att belysas och nödvändiga förändringar genomföras. En utmaning som också blir en spegling på kritiken från Skolinspektionen är svårigheten att bedriva en småskalig verksamhet. Den verksamhet som byggts upp har baserats på den tilldelade budgetramen och den tillåter inte idag den bredd som Skolinspektionen pekar på. Hur detta spänningsfält ska hanteras måste beslutas inom kort för att rätt åtgärder ska kunna vidtas.

Uppdrag:

Sektorn ska utveckla arbetet med bedömning och insatser i yngre åldrar

Avseende bedömning i yngre åldrar har det kommit ett utökat statligt uppdrag och stöd samt ett uppdrag i nämndplan, vilka båda har stöttat arbetet med måluppfyllelse i yngre åldrar.

Sektorn har genom utvecklingsenheten stöttat skolorna i implementering, genomförande samt uppföljande åtgärder utifrån det nya obligatoriska bedömningsstödet för yngre åldrar. Detta främst inom matematik då det generellt finns större kompetens inom svenska än matematik lokalt. Då elevernas kunskapsnivå identifierats genom bedömningsstödet har åtgärder vidtagits. På gruppnivå i dialog med pedagogen och på individnivå i form av intensivundervisning. Under vårterminen 2017 har mer än 60 elever fått denna insats och utvärderingar visar på

goda resultat.

Arbetet med bedömningar fyra gånger per år verkställt och kvalitetssäkring pågår både avseende statistiken och kvaliteten på bedömningarna.

Uppdrag:

Sektorn ska i samverkan med de andra sektorerna utveckla arbetet med tidiga samordnade insatser

Samverkan mellan sektorerna pågår inom ramen för Tidiga samordnade insatser under ledning av sektor KS, utvecklingsavdelningen. Det finns en tydlig ledningsstruktur och regelbundna möten genomförs på olika nivåer.

Sektorn har inom flera konkreta områden föreslagit och tillsammans med ATO genomfört tydlig operativ samverkan genom bland annat delat ledarskap på enhetschefsnivå för Fotosyntes, arbete med en delad tjänst som skolkurator mellan elevhälsa och IfO och ny ansökan för Social investering med inriktning skolnärvaro, som har blivit godkänd.

Sektorn utreder också behovet av ett samlat arbete kring vuxenutbildning, sysselsättning och integration tillsammans med ATO.

Uppdrag:

Sektorn ska utveckla ökad kompetens att möta alla elever

Den nya statliga kompetensutvecklingsinsatsen Specialpedagogik för lärande ska genomföras i kommunens skolor under den kommande treårsperioden. En plan för genomförande är under utarbetande och färdigställs 2017.

Sektorn kommer under hösten arbeta med "Family check up" och "PALS" inom skolområdet Nödinge (Nödingeskolan, Kyrkbyskolan och Da Vinciskolan). De båda metoderna är väl beforskade och har dokumenterat goda effekter. Syftet med de båda metoderna är att särskilt ge personalen får ökad kompetens att möta alla elever.

Utvecklingsenheten och Elevhälsan arbetar kontinuerligt med att stötta, utmana och handleda pedagoger i arbetet med barn och elever samt planeringsarbetet där alla barns och elevers behov av stimulans på rätt nivå tillvaratas.

Fotosyntes har varit en viktig motor i detta arbete och sedan starten har cirka 25 elever/sammanhang fått stöd genom Fotosyntes och det finns många goda erfarenheter. Ny ansökan till social investering fokuserar på skolnärvaro och även det kommer vara ett arbete i nära samarbete med socialtjänsten. Flera goda exempel på EHT-arbete sprids i på skolorna och även handledningsmodeller för ökad kompetens hos pedagogerna kommer igång på fler enheter.

Modersmål: Mål - Kvalificerad studiehandledning på modersmål

Rutin för ansökan om studiehandledning började intensifieras inför höstterminen 2017 för att bland annat synliggöra vikten av samplanering mellan studiehandledarna/modersmållärarna och ämneslärarna/klasslärarna. En ny ansökningsblankett har reviderats.

Uppdrag:

Sektorn ska säkerställa att grundskolan är helt avgiftsfri

Sektorn informerar om vikten av att skolan är avgiftsfri, men upptäcker ibland information till föräldrar där risk för kostnader finns. Det kan vara utskick inför utflykter där föräldrar påminns om att "det är valfritt att ta med extra frukt" eller liknande uttryck.

Sektorn kommer genom sina rektorer att fortsätta att påminna skolans personal att skolan i Ale kommun ska vara helt avgiftsfri, då i särskilt med påminnelser inför utflyktstäta perioder som juni och augusti.

Uppdrag:

Sektorn ska under 2017 tydliggöra vuxenutbildningens mål samt utveckla de samarbetsformer som främjar måluppfyllelse.

Sektorn har utrett komvux fortsatta utveckling. Sektorn har beskrivit flera olika utvecklingsriktningar baserat på

målgruppens behov bland annat ur perspektiven social hållbarhet, ekonomi och organisation. Sektorn avvaktar nämndens beslut inför fortsatt arbete.

Slutsats av Tjänsteutlåtandet till utbildningsnämnden

- Produktion av gymnasial och grundläggande utbildning i egen regi är cirka 30% dyrare, men
 - underlättar för framförallt elever på SFI att bygga på sin utbildning med fler kurser under samma tak,
 - innebär att det för eleverna finns en samlad plats för studier och möten mellan olika elevgrupper, bland annat något som är angeläget för SFI-eleverna ur ett integrationsperspektiv,
 - innebär en ökad möjlighet för resurssvaga elever där också den omedelbara närheten till bland annat studie- och yrkesvägledare är viktig,
 - det grundläggande problemet med den nuvarande organisationen är få ämnesbehörigheter, med en flexibel styrning av verksamheten utifrån elevernas behov finns möjlighet skapa en mer kostnadseffektiv och behovsanpassad utbildning.
- Rättighetslagstiftningen säkerställer att alla elever får läsa de kurser de har rätt till oavsett om de finns i egen regi eller inte.
- Ale är en stark tillväxtkommun, det framtida behovet av vuxenutbildning är svårt att bedöma.
- Utveckling av yrkesutbildningar är en strategiskt viktig fråga. Värdet av en ”hel” vuxenutbildning för att vara en attraktiv arbetsgivare och attraktiv utbildningsanordnare i ett utvecklingsarbete bedöms vara stort.
- Komvux är en central samarbetspartner i sysselsättningsfrågor och bör i framtiden vara del i större samverkan inom utbildning och sysselsättning i nära samarbete med Ale Gymnasium och det Kommunala Aktivitetsansvaret. De gemensamma kommunala uppdragen kring utbildning och sysselsättning för målgruppen unga vuxna och vuxna bör ses i ett gemensamt sammanhang.

Uppdrag:

Sektorn ska säkerställa likvärdigheten avseende studie- och yrkesvägledning inom skolan

En kommunal plan för studie- och yrkesvägledning ska tas fram, och ett första utkast som främst avser grundskolan finns som bilaga till denna rapport. Planen har som mål att säkerställa att alla skolor ska ha personal med kompetens inom studie- och yrkesvägledning, särskilt för låg- och mellanstadiet.

Komvux studie- och yrkesvägledare är tillgänglig för kommunens invånare både de inskrivna i verksamheten och andra som har tankar en förändring i sin utbildningssituation

Strategiska målsättningar:

1.2.2 Tillväxt

Uppdrag:

Sektorn ska medverka till den pedagogiska utformningen av standardkoncept för skolor och förskolor

Enligt den beslutade lokalplaneringsprocessen är fastighetsavdelningen lokalförsörjningsansvarig och bär därmed ansvaret för kommunens lokaler avseende projektering, byggnation och underhåll. Under 2016 har sektorn främst arbetat med behovsanalyser för att kunna tillgodose förskole- och skollokaler för de nya invånarna som flyttar in i Ale de närmsta åren. Sektorn har gjort vissa anpassningar i befintliga lokaler för att på så vis kortsiktigt kunna möta det ökade behovet av elevplatser utan att behöva bygga nya lokaler.

Ett arbete har gjorts under 2017 med ett funktionsprogram för förskolan och det kommer att slutbearbetas under hösten.

Strategiska målsättningar:

1.2.3 Sysselsättning för alla

Uppdrag:

Erbjuda praktikplatser och olika former av stödanställningar i den kommunala verksamheten

Flera enheter har ett samarbete med AME och tar emot praktikanter och stödanställningar, men det finns än så länge inget systematiskt arbete i sektorn kring detta.

Sektor ATO äger frågan om villkoren för anställning och praktik och sektorn inväntar ett tydliggörande från sektor ATO kring villkoren för att kunna planera för fler platser. Sektor utbildning- och kultur och fritids administrativa chef deltar i Arbetsgruppen kring Sysselsättning för alla.

Strategiska målsättningar:

1.2.4 Aktiv fritid

Uppdrag:

Sektorn ska skapa nya kontaktytor mellan barn, ungdomar och föreningslivet.

Sektorn har genom kultur och fritid har medverkat till att skapa ett föreningsråd under våren som bland annat har till uppgift att skapa nya och fler kontaktytor mellan barn, ungdomar och föreningslivet. Därtill har Kultur och fritid tillsatt en föreningsutvecklare som ska arbeta med föreningslivet för att utveckla samverkan. Flera av kommunens skolor har ett aktivt samarbete med föreningslivet.

Inom ramen för Fritidslyftet där all fritidspersonal träffas har föreningsutvecklare mött alla skolor (utom högsta-dierna) och ytterligare samverkan planeras utifrån det.

Uppdrag:

Utveckla Ale Kulturrum till ett aktivitetshus för alla i Ale

Sektorn har gemensamt med fastighetsavdelningen tagit fram en förstudie för hur huset kan användas optimalt för både skola och kultur och fritid. Inom kultur och fritid har ett projekt inletts vid namn Dream team som har som mål att skapa en attraktiv och säker miljö.

Strategiska målsättningar:

1.2.5 Vetenskaplig grund och ny forskning

Uppdrag:

Sektorn ska utforma en övergripande strategi för arbetet med vetenskapliga metoder och samverkan med universitet och högskolor

Som underlag för att skapa en kommunövergripande strategi gjorde alla enheter i kommunen en självskattning i samband med den första tertialrapporten 2017.

Självskattningen tog sin utgångspunkt från litteratur som är inriktad mot skolan om vetenskaplig grund i fyra dimensioner.

Vetenskap och beprövad erfarenhet skola; Adamson m fl, Lunds Universitet 2017

Utmärkt skolutveckling; Håkansson & Sundberg, Natur o kultur 2016

Ett forskningsbaserat arbetssätt bygger på ett vetenskapligt förhållningsätt som bör genomsyra verksamheten. Grunden är att systematiskt undersöka den egna verksamheten med hjälp av relevant forskning och beprövad erfarenhet. Beprövad erfarenhet definieras som dokumenterad, delad (publicerad) och prövad (utvärderad). Forskningsbaseringen ska ske inom alla vetenskapsområden som är relevanta för området.

"På vetenskaplig grund". Det betyder att verksamheten ska bedrivas med stöd av vetenskapligt underbyggda resultat om metoder och arbetssätt. Vetenskaplig grund är möjligen ett mål men ännu mer förefaller den vara ett medel för att åstadkomma exempelvis: bättre måluppfyllelse bland elever, utveckling av lärarprofessionen och

styrning av verksamheten mot en mer vetenskaplig och utvecklingsinriktad verksamhet.

Enheterna har markerat inom vilka dimensioner de anser att verksamheten på enheten befinner sig.

Vetenskaplig grund i 4 dimensioner

1. Yrkesverksamma tar kontinuerligt del av forskning.
2. Chefer och medarbetare har ett forskningsrelaterat förhållningssätt
3. Chefer och medarbetare använder forskningsresultat i sitt förbättringsarbete och i den dagliga verksamheten på olika sätt.
4. Mellan forskare och verksamhet pågår ett interaktivt och löpande samspel mellan forskning och beprövad erfarenhet där ny kunskap produceras i det konkreta utvecklingsarbetet.

De flesta enheter inom sektorn instämmer helt eller delvis med att de befinner sig inom de första dimensionerna, medan det är ganska få enheter som anser att befinner sig i den fjärde dimensionen. För att göra en korrekt tolkning av var enheterna inom sektorn befinner sig behövs samtal och diskussioner med enheterna, ett arbete som nu har påbörjats.

En kommunövergripande genomgång har gjorts och sammantaget har självskattningen varit värdefull i arbetet med målsättningen. Det finns anledning att fördjupa inventeringen något för att kunna lära av varandra inom organisationen. De sex enheter i kommunen som svarat grönt på påstående fyra bör få möjlighet att fördjupa och utveckla sina svar och på så sätt tjäna som goda exempel i kommunen. Verksamhetschefer behöver ta ställning till, och analysera enheternas svar tillsammans med sin ledningsgrupp. Inventeringen har skapat en grund att arbeta vidare med både i sektorn och i kommunen som helhet. Ledningsgrupperna för förskola och skola har under året tillsammans haft fördjupade diskussioner utifrån aktuell skolforskningslitteratur. Att det finns ett tydligt vetenskapligt perspektiv i sektorns utvecklingsarbete syns inte minst i skolornas pedagogiska bokslut som innehåller mer referenser till forskning än de gjorde från början.

Strategiska målsättningar:

1.2.6 Utvecklad invånardialog

Uppdrag:

Medborgardialog som arbetsverktyg ska införas och vara ett naturligt inslag i våra verksamheter

Verksamheternas uppdrag bygger på dialog med brukarna via dagligt möte, enkäter, skolråd, föräldramöten och Unikum kring barn och elevers behov och utveckling. Men sektorn har ännu inte påbörjat ett aktivt arbete med medborgardialog som verktyg. Det kan vara lämpligt att börja använda metoden i samband med att nya förskolor och skolor planeras.

Strategiska målsättningar:

1.2.7 Målinriktad kompetensförsörjning

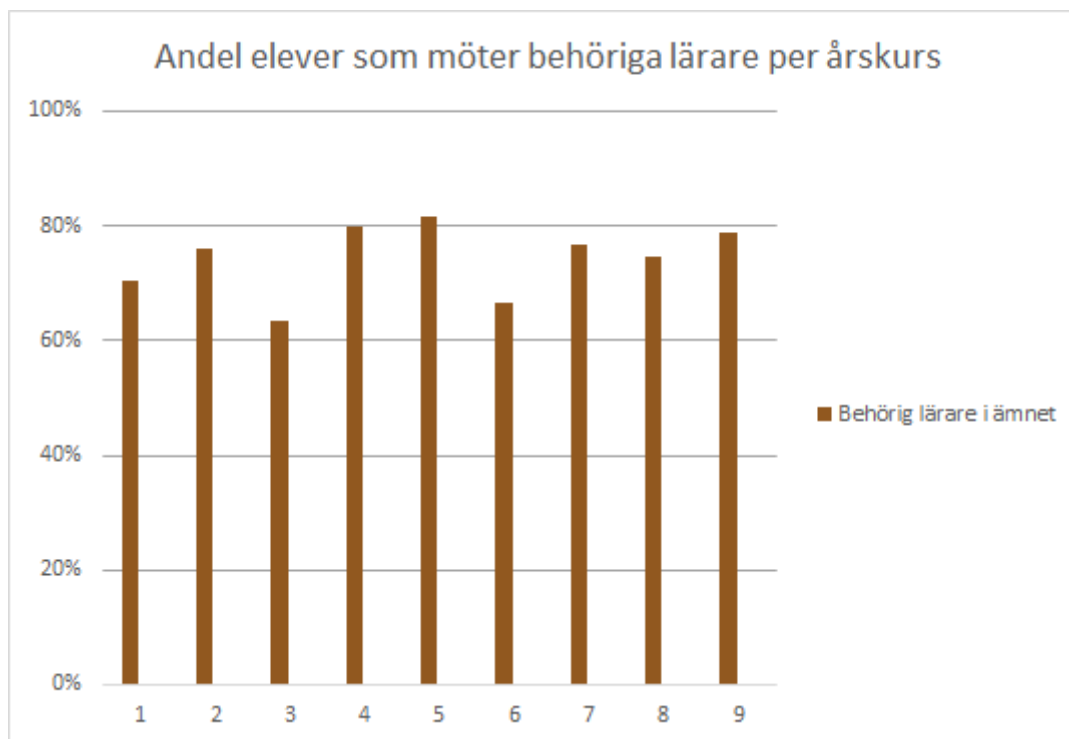
Nämndens prioriterade mål:

Samtliga lärare i Ales kommunala skolor ska ha legitimation och undervisa med rätt ämnesbehörighet

Andel lärare med legitimation och behörighet i minst ett ämne var under vårterminen 2017 83,3%, (Riket 77,9%). Uppgifterna är hämtade från Skolverket. Andelen behöriga lärare minskade något jämfört med föregående läsår både i Ale och på nationell nivå.

Ur elevernas perspektiv har frågan de senaste åren utretts utifrån frågeställningen "hur stor andel av eleverna möter behöriga lärare i de olika ämnena". Utredningen visar att andelen totalt sett minskat från 78% till 74% mellan 2016 och 2017. Det finns stora skillnader mellan skolorna, men också mellan elever i olika årskurser. När det saknas behöriga på en liten enhet slår detta igenom för många elever och det blir samma elever som möter obehöriga lärare i flera ämnen. Bilden nedan visar andel elever per årskurs som möter behöriga lärare vårterminen 2017, alla ämnen är hopslagna. Högst behörighet finns för ämnena matematik, svenska och slöjd. En ny genomlysning

kommer att göras under höstterminen 2017. Diagrammet nedan visar en översikt av hur stor andel av eleverna per årskurs som möter behöriga lärare, alla ämnen hopslagna. I analysarbetet används mer komplexa diagram med urval för både ämnen, årskurser och skolor.

Mått	Utfall	Målvärde	Måluppfyllelse
Andel förskollärare	46 %	55 %	83,64 %
Kommentar andel förskollärare augusti 2017			
Andel lärare i grundskolan som har legitimation	83,3 %	87 %	95,75 %
Kommentar Lärare med lärarlegitimation och behörighet i minst ett av sina respektive undervisningsämnen			

Uppdrag:

Sektorn ska utreda möjligheten för kommunens barnskötare att vidareutbilda sig till förskollärare

I GR pågår ett samarbete kring upphandling av utbildningsplatser för validering av pedagogiskt verksamma till förskollärare. Då behoven är liknande i regionen ser sektorn stora vinster i att ta stöd och utgångspunkt i detta samarbete.

Uppdrag:

Plan för strategisk kompetensförsörjning inom varje sektor

Sektorn har under 2016 med stöttning av HR påbörjat en kartläggning av bristyrken och nyckelkompetens för att kunna göra en handlingsplan för strategisk kompetensförsörjning. HR-avdelningen gör nu ett omtag kring arbetet med kompetensförsörjningsplanerna i kommunen, vilket innebär sektorns kompetensförsörjningsplan förse-
nas.

Strategiska målsättningar:

1.2.8 Engagerade, stolta och delaktiga medarbetare

Mått	Utfall	Målvärde	Måluppfyllelse
Målet är att 85 % av kommunens anställda år 2018 ska vara heltidsanställda. Målsättningen för 2017 är 81 %.	93 %	95 %	97,89 %
Sjuktalen 2017 ska vara lägre än sjuktalen för 2016, både korttidsfrånvaron och den totala sjukfrånvaron.	7,05 %	5,9 %	80,51 %

organisationskultur från enheterna

Nämndens prioriterade mål:

Den psykosociala arbetsmiljön ska förbättras

Medarbetarenkäten gjordes under våren 2017 och utgör en stor del av den psykosociala arbetsmiljöredon i kommunen. Medarbetarnas svar i sektorn är delvis positiva och på samma nivå som 2015 och som kommunen som helhet. Men på flera viktiga områden syns en stor försämring.

Hälsa och arbetsmiljö ligger generellt lågt i hela kommunen och cheferna i sektorn upplever en väsentligt försämrad arbetsmiljö som dessutom upplevs sämre än resten av kommunen. Även frågorna inom området Ale kommun och din sektor har försämrats mycket sedan förra enkäten. Resultatet på sektornivå säger inte allt om hur det ser ut på de enskilda enheterna. Det finns stora skillnader och under hösten kommer alla enheter arbeta med resultaten och skapa handlingsplaner. En mer fördjupad rapport kommer därför till årsredovisningen.

Medarbetarenkäten

	sektor utbildning, kultur och fritid 2017	sektor utbildning, kultur och fritid 2015	Ale kommun 2017
Engagemang och glädje	82	85	82
Samarbete, delaktighet, medarbetarskap	70	72	70
Energi och effektivitet	72	75	70
Förädla (utveckla) våra tjänster	62	64	61
Förenkla människors vardag	84	86	81
Kompetensutveckling	68	72	68
Hälsa och arbetsmiljö	47	49	51
Att vara chef i Ale kommun**	42	55	51
Ale kommun och din sektor*	35	45	40
Nyckeltal totalt	64	70	65

Nyckeltal är ett sammanfattande värde baserat på de frågor som ingår i frågeområdet.

* Ingående frågor i nyckeltalet är förändrade sedan förra mätningen 2015.

** Nyckeltalet ingår inte i Nyckeltal - total.

Strategiska målsättningar:

1.2.9 Organisationskulturen

Efter mätningen av organisationskulturen i kommunen som gjordes våren 2016 har alla enheter fått i uppdrag att skapa aktiviteter och arbeta med att förbättra organisationskulturen och minska gapet mellan nuvarande och önskvärd kultur. Arbetet inom sektorn har inte fått den plats som det borde och enheterna har arbetat med frågan i varierande grad. Inför höstterminen 2017 har ett flertal skolor bytt rektorer vilket innebär att sektorn behöver göra ett omtag med arbetet om organisationskulturen.

Enheterna som skapat aktiviteter och har arbetat med frågan till exempel på APT anger värdegrund, förhållningssätt, positivt och professionellt bemötande, anpassning till individens behov, delaktighet, att lära av varandra, engagemang och arbetsglädje, de anställdas psykosociala arbetsmiljö som viktiga delar i arbetet.

Bevispunkter - lätt att leva

Alla enheter har också fått ett uppdrag att arbeta med kommunens varumärke, genom att arbeta med tre bevis-

punkter- lätt att leva, något som i allra högsta grad hänger ihop med organisationskulturen i verksamheterna. Arbetet har inte heller här fått den plats i sektorn som den borde, och även här krävs ett omtag under hösten.

Exempel på bevispunkter som enheterna har angett:

- Ökad närvaro vid hämtning och lämning och relevant information om dagen.
- Följa regelverket och likvärdigheten för att göra förutsättningarna lättare att förstå i hela kommunen!
- Ökad relevant information om dagen till vårdnadshavarna vid hämtning och lämning.
- Tydlig information och kommunikation med elever och vårdnadshavare via Unikum.
- Aktivt arbete för att öka elevernas delaktighet och inflytande över sitt eget lärande.
- Aktivt arbete för att utveckla samverkansformer såväl med vårdnadshavare som inom enheten t ex mellan ämneslärare, EHT och fritids.
- Vi är, förutom en pedagogisk verksamhet, också en serviceorganisation där ett gott och flexibelt bemötande av varje enskilds elevs och därmed vårdnadshavares behov tillgodoses i form av vistelsetid, anpassningar, aktiviteter etc ingår
- Samtliga anställda ska ha ett gott, positivt och samstämt bemötande av vårdnadshavare och elever
- Tydliga rutiner tas fram i arbetet med barn i behov stöd, vilket även gynnar övriga barn i en värld av många intryck.
- Vi använder Unikumbloggen för att skapa goda förutsättningar för vårdnadshavarna att ta del av vad som händer i skolan och vissa saker som sker i närsamhället. Exempelvis skolaktiviteter, elevers utveckling, skolrådsprotokoll, information vid kriser som t.ex. elavbrott och vattenläcka. Vi är noga med att publicera viktig information så att det inte blir för mycket att ta del av för vårdnadshavarna. Inlägg på Unikumbloggen ska i hög utsträckning vara kopplat till styrdokumentet.

1.3 Basverksamhet

1.3.1 Verksamhetsmått

Verksamhet	Verksamhetsmått	Utfall 2016 jan-aug	Utfall 2017 jan-aug	Budget 2017	Årsprognos 2017
Barnomsorg, barn 1-5 år	Antal barn i kommunala förskolor i Ale	1 501	1 599	1 527	1 573
	varav sålda platser	2	4	2	3
	Antal barn i pedagogisk omsorg, kommunal i Ale	68	70	70	63
	Antal barn i fristående förskoleverksamhet	148	157	150	154
	Antal barn i kommunal verksamhet i annan kommun	16	9	13	9
	Summa Alebarn	1 733	1 831	1 760	1 796
Grundskola Förskoleklass - årskurs 9	Elever 6-12 år				
	Elever i kommunala skolor i Ale, F-6	2 491	2 639	2 672	2 674
	- varav från andra kommuner	70	72	72	77
	Köpta platser F-6	241	233	214	232
	- varav Ale-elever F-6 i fristående verksamhet	213	206	196	208
	- varav Ale-elever F-6 i kommunal verksamhet i annan kommun	28	28	18	24
	Summa Ale-elever 6-12 år	2 656	2 801	2 814	2 829
	Elever 13-15 år				
	Elever i kommunala skolor i Ale, årskurs 7-9	961	965	962	988

Verksamhet	Verksamhetsmått	Utfall 2016 jan-aug	Utfall 2017 jan-aug	Budget 2017	Årsprognos 2017
	- varav från andra kommuner	33	35	33	39
	Köpta platser 7-9	182	175	171	172
	- varav Ale-elever 7-9 i fristående verksamhet	151	150	148	150
	-varav Ale-elever 7-9 i kommunal verksamhet i annan kommun	25	25	23	22
	Summa Ale-elever 13-15 år	1 105	1 106	1 100	1 121
	Summa Ale-elever totalt	3 761	3 907	3 914	3 950
Fritidshem	Antal barn på kommunala fritidshem i Ale	1 526	1711	1 687	1760
	- varav sålda platser	45	33	40	38
	Köpta platser	179	184	178	184
	- varav Alebarn på fritidshem i fristående verksamhet	169	175	168	175
	- varav Alebarn på fritidshem i kommunal verksamhet i annan kommun	10	10	10	9
	Summa Alebarn	1 705	1862	1 825	1907
Grundsärskola	Antal barn i kommunal särskola i Ale	41	35	33	34
	-varav sålda platser		1		1
	Antal integrerade särskoleelever (Ingick i raden ovan för 2015 och 2016)	11	8	10	7
	Köpta platser	1	1	1	1
	Summa Ale-elever i särskola	42	43	44	41
Förberedelseklass och modersmål (inkluderad i ovanstående)	Elever som har modersmålsundervisning	489	503	550	509
	Elever som har studiehandledning	173	121	225	115
Gymnasium	Antal elever i Ale gymnasium IM	113	87	110	93
	-varav elever från andra kommuner	20	5	15	4
	Köpta platser	1 004	1 059	1 069	1 060
	- varav Ale-elever i fristående gymnasieskolor	437	503	491	510
	- varav Ale-elever i kommunala gymnasieskolor	567	556	578	550
	Summa Ale-elever i gymnasium	1 117	1 141	1 164	1 149
Gymnasiesär	Ale-elever i gymnasiesär (köpta platser)	22	26	26	27
Komvux	Antal på gymnasial och grundläggande nivå (omräknat till heltidsplatser)	203*	95		80
	Antal elever på SFI	265*	200		187

*förändrad beräkning jämfört med 2016

1.4 Särskilda fokusområden

1.4.1 Social hållbarhet

Social hållbarhet innefattar och berör frågor som handlar om människors välmående och livskvalitet. Det kan gälla hälsa, utbildning, sysselsättning och boende så väl som möjligheter till samhälleligt deltagande och inflytande, jämlikhet och jämställdhet. Med utmaningar som en åldrande befolkning, ökad inflyttning till städer och skillnader i levnadsvillkor och hälsa är detta en högst aktuell fråga i dag så väl som i framtiden. Här har kommunen ett viktigt ansvar för att möjliggöra och säkerställa invånarnas behov och rättigheter.

Ale kommun bemöter den sociala hållbarheten utifrån de fem områdena delaktighet och inflytande, barn och ungas uppväxtvillkor, hälsa och levnadsvanor, socioekonomiska förutsättningar och trygghet. På ett eller annat sätt, direkt eller indirekt, bidrar kommunens alla olika verksamheter i det här arbetet.

Delaktighet och inflytande

Området delaktighet och inflytande är en viktig del för grunden i vårt demokratiska samhälle, både för att vi ska ha möjligheten att påverka våra egna liv och samhällen, men även för att vi ska känna oss delaktiga i det sociala och kulturella livet, samt bland de beslut som tas i samhället. Den sociala kartläggningen 2016 kunde visa att Ale kommun i stort ligger inom genomsnittliga värden för Västra Götaland, men att det inom vissa områden finns geografiska skillnader som är viktigt att se över i framtida planering. Både arbetet med delaktighet och tillit är delar som pekas ut som viktiga i framtiden inom det här området, som även berör samtliga delar av kommunens arbete.

*Inom området **Delaktighet och inflytande**, vilka är de mest prioriterade behoven inom er verksamhet?*

Genom att skapa tillit och förtroende till skola och samhället i stort skapas förutsättningar för inflytande. Att alla elever upplever att skolan är en arena där man har möjlighet att uttrycka sig och lär sig att verka på de demokratiska arenorna är av största vikt.

Det reella elevinflytandet avseende undervisningen är ett område som fortsatt behöver utvecklas.

Den digitala arenan skapar möjligheter till inflytande och delaktighet i samhället och det är viktigt att utbildningen ger alla elever lika möjligheter att delta där genom att lära sig att uttrycka sig och ta del av och kritiskt granska olika medier och forum.

Barn och ungas uppväxtvillkor

Barn och ungas förutsättningar för att leva ett gott liv med en god psykisk och fysisk hälsa och ha makten att påverka sina liv formas redan under barn- och ungdomsåren. Med tidiga och förebyggande insatser kan vi redan tidigt minska skillnader i livsvillkor och hälsa, vilket även är en stor samhällsekonomisk besparing. Delar som innefattas i detta område är förskola och skola, barn och ungas förmågor, barn och ungas ekonomiska förutsättningar, placeringar och insatser, samt den miljö de vistas i. Den sociala kartläggningen 2016 kunde bland annat visa hur föräldrars socioekonomiska bakgrund påverkar elevers skolresultat och skapar betygsskillnader mellan olika grupper. I Ale är skillnaderna större än vad rikets genomsnitt visar.

*Inom området **Barn och ungas uppväxtvillkor**, vilka är de mest prioriterade behoven inom er verksamhet?*

- Stärka relation mellan hem och skolan. Vi vet att detta är ett centralt område och det finns stor medvetenhet inom organisationen men vi behöver fortsatt fokusera på området.
- Tydliga verktyg för att främja närvaro. Den planerade sociala investeringen kommer att bli ett viktigt stöd för metodutveckling.
- Kompensatoriska uppdraget är centralt och innefattar en mängd olika områden som skolan måste fortsätta att utveckla. Välkomstens och Modersmålsenhetens uppdrag är två områden som ytterligare ska utveckla sin kvalitet för att säkra nyanländas tillgång till utbildning på lika villkor
- Samhällsplanering är ett annat centralt område där uppväxtvillkoren tydligt sätts och där skolans uppdrag och förutsättningar att lyckas tydligt påverkas.

Hälsa och levnadsvanor

Förutsättningarna för en god hälsa påverkas av både livsvillkor, levnadsförhållanden och individens egna val och levnadsvanor. Uppföljningar av vårdresultat, rapporter och den sociala kartläggningen 2016 visar alla att det finns ökande hälsoskillnader mellan grupper i samhället. För att nå ett socialt hållbart Ale är det viktigt att försöka utjämna dessa skillnader på sikt.

I Ale visar olika mätningar att det finns vissa skillnader inom kommunen när det gäller mäns hälsa i olika avseenden. För kvinnor skiljer sig utvecklingen snarare med jämförelsen av rikets genomsnitt och andra kommuner, där kvinnor i Ale uppvisar något sämre hälsoresultat. Även områden som psykisk ohälsa och fetmaproblematik pekas ut som framtida utmaningar. För barn kan även betydande skillnader ses inom kommunen gällande området tandhälsa.

*Inom området **Hälsa och levnadsvanor**, vilka är de mest prioriterade behoven inom er verksamhet?*

Skolan behöver hitta vägar för att tydligare möta hela eleven i vår verksamhet. Det finns mycket kunskap, till exempel från hälsosamtalen på individ- och gruppnivå, som på ett tydligare sätt kan användas för att stödja föräldraskapet och därmed främja barnens förutsättningar för en god hälsa.

Socioekonomiska förutsättningar

Med socioekonomi sammanfattas områden som beskriver sociala och ekonomiska förhållanden i samhället. Många av de socioekonomiska förutsättningarna påverkar andra områden likt hälsa och barn- och ungas uppväxtvillkor. Den sociala kartläggningen 2016 kunde visa att Ale generellt har en något lägre utbildningsnivå än övriga landet, men även en lägre arbetslöshet. När inkomstnivåer, sjukskrivningar och försörjningsstöd undersöks inom kommunens delområden kunde även ett område pekas ut som extra utsatt. Även kvinnor och Alebor med utländsk bakgrund är grupper som är något mer socioekonomiskt utsatta än övriga. I området socioekonomiska förutsättningar ses det även till det hållbara samhället där målet är att förhindra en framväxande segregation.

*Inom området **Socioekonomiska förutsättningar**, vilka är de mest prioriterade behoven inom din verksamhet?*

Ales skolor möter olika utmaningar beroende på ort. Skolornas upptagningsområde ger en rad förutsättningar som skola har som uppdrag att möta. Likvärdigheten påverkas dock av samhällsstrukturen. Den framtida skolstrukturen är därmed en angelägen fråga inom området. På samma sätt är kommunens integrationsarbete ett angeläget utvecklingsområde ur ett likvärdighetsperspektiv. Välkomsten möter idag många behov som den inte är dimensionerad för att hantera och skolor och förskolor får ta ansvar som det saknas kompetens och kunskap för.

Det finns behov av att hitta de metoder, arbetsformer och åtgärder som ger effekt i att uppväga skillnader i socioekonomiska förutsättningar mellan elever. Alla förskolor och skolor får en resurstilldelning utifrån socioekonomiska faktorer men en utmaning är att hitta rätt i åtgärder och följa upp resultaten av dessa.

Trygghet

Att känna sig trygg är en mycket viktig faktor, både för individers hälsa- och välbefinnande, men också för samhällsklimatet och den fortsatta samhällsutvecklingen. Känslan av otrygghet är mer än tre gånger så vanligt hos kvinnor än hos män. I Ale upplever över en tredjedel av kvinnor i åldern 16-84 år en otrygghet. För att skapa ett tryggare socialt hållbart Ale ses olika områden inom trygghetsfrågan (exempelvis tillgång till jobb och bostad, trygga äldre, säkra utemiljöer, jämställdhetsarbete) som viktiga framtidsutmaningar för att skapa bättre livskvalitet för Aleborna.

*Inom området **Trygghet**, vilka är de mest prioriterade behoven inom din verksamhet?*

Skola och förskola har ett strukturerat arbete utifrån krav i skollagen. Plan mot kränkande behandling innebär att enheterna löpande kartlägger och följer upp bland annat trygghet och studiero. Sektorn följer löpande upp för att stötta utvecklingsarbetet.

1.5 Analys och förslag för framtiden

Sektorns centrala uppgift och stora utmaning är att möta såväl befintliga som de nya kommuninvånarnas behov av förskolor och skolor med hög kvalitet på undervisningen. Det är ett viktigt bidrag till ett starkt varumärke för Ale.

Läsåret 16/17 visar på förbättrade kunskapsresultat i flera viktiga avseenden och Skolinspektionen lämnade de stora verksamheterna förskola och fritidshem helt utan brister samt grundskolan på huvudmannanivå med endast två anmärkningar. Detta får anses vara goda framsteg avseende kvalitet och viktigt för bilden av Ale kommuns utbildningsverksamhet.

Den starka tillväxten i kommunen kräver en hög utbyggnadstakt av förskolor och skolor och både nämnd och sektorledning måste lägga mycket fokus och kraft för att säkerställa att det framtida behovet av goda lärmiljöer tillgodoses. Den ökade tillväxten innebär nya utmaningar både avseende en mer effektiv resursanvändning samt en högre arbetsbelastning avseende lokalförsörjningsprocessen. Alla typer av om/och nybyggnation skapar möjligheter för nystart med ny organisation, nya arbetssätt, tydligare profil/varumärke och genom det attrahera de bästa medarbetarna. Dessa möjligheter ska sektorn arbeta aktivt med att tillvarata för att nå ytterligare bättre kvalitet och en likvärdig utbildning. Det kommer att bli ett viktigt medel i den hårda konkurrensen om regionens lärare och förskollärare. Ett aktivt kompetensförsörjningsarbete för befintliga medarbetare är fortsatt av största vikt och det arbetet måste fortskrida snabbare.

Den sociala hållbarhetsdimensionen har en nära koppling till utbildningsverksamheten. God utbildning skapar förutsättningar för social hållbarhet och att utjämna skillnader mellan elever skapar goda utbildningsresultat. Ett fortsatt kommungemensamt utvecklingsarbete där vi med samlad kraft arbetar för att utjämna skillnaderna kommer att bli avgörande för att lyckas.

Vetenskaplig grund är fortsatt fokus i allt utvecklingsarbete som bedrivs inom sektorn. Forskning visar att en sammanhållen kedja mellan stat, kommun och skola är avgörande för skolframgång. Till det finns en nära koppling till det kommungemensamma arbetet med tillit och förtroende i alla led som utgör ett viktigt fokus i sektorns fortsatta utvecklingsarbete.

Sammantaget har sektorn tagit avgörande steg framåt avseende viktiga mål för verksamheten men mycket arbete återstår. Förutsättningarna att fullt ut genomföra alla uppdrag eller nå uppsatta mål kommer att begränsas av att kraften måste samlas för att åtgärda den ekonomiska situationen.

2 Ekonomisk analys

2.1 Analys och förslag för framtiden

Analys

Utbildningsnämnden har en negativ budgetavvikelse för perioden med -11 650 tkr samt en prognos på -21 300 tkr för 2017.

Sektorns effektiviseringar inom de olika verksamhetsområdena har löpt på i olika utsträckning. Utvecklingsmedlen på 9000 tkr för omställning till en effektivare organisation har fördelats till de som genomfört åtgärder av långsiktig karaktär, exempelvis större undervisningsgrupper och förändrade undervisningsuppdrag samt förskolans effektiviseringar med större barngrupper och mindre bemanning. Det prognostiserade underskottet visar på att planerade åtgärder måste följas upp avseende genomförande och effekt, samt ytterligare åtgärder måste vidtas.

Utfallet för perioden beror delvis av att uppbokade ersättningarna för Migrationsverket 2016 har avslagits. Det innebär att de intäkter som var uppbokade till 75% under 2016 belastar 2017 med 3500 tkr. Av de 3500 tkr avser 2100 tkr intäkter för Välkomsten och resterande 1050 tkr påverkar Grundskolan samt 350 tkr för Elevhälsan. Även kostnader för 2017 var planerade att återsökas för 2017 men sektorn gör bedömningen att kommande ansökningar inte blir beviljade vilket innebär att Grundskolan får 1800 tkr minskade intäkter att möta sina kostnader med. Välkomsten har haft kostnader under vårterminen men neddragning av verksamheten har skett vilket innebär minskade kostnader resterande månader.

Förskolans utfall för perioden ska täcka kommande barns sociala peng och de som är i behov av tilläggsmedel. Barnomsorgskön visar på ett ökat barnantal och förskoleverksamheten arbetar med att inrymma det ökade barnantalet i budgeten. Enheterna arbetar för att hålla sina enheter i ekonomisk balans vilket innebär att de tar in mer barn i grupperna under året och anpassar sin bemanning. Problematiken kring vikarieanskaffning och sjukskrivningar försvårar prognosarbetet avseende personalkostnader.

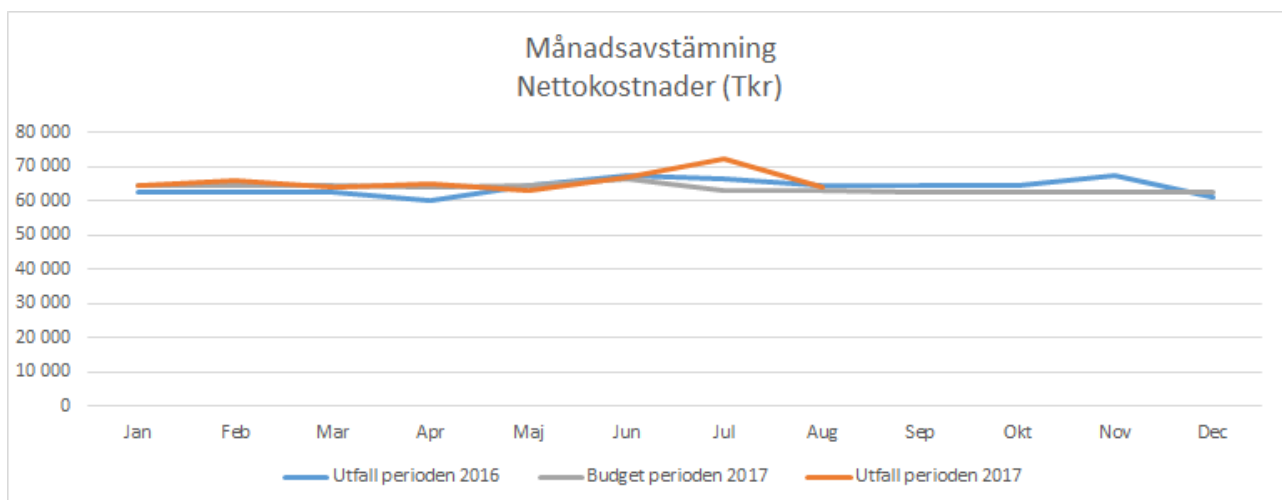
Verksamhetsområdet där Modersmål ingår har högre kostnader än budgeterat. Den uppskattade siffran för verksamhetsmått inför budget 2017 avseende modersmål och studiehandledning var uppskattad utifrån prognos hösten 2016, men inte direkt korrelerad till budget. Kostnadsläget och verksamhetsmåttens utreds inför budget 2018.

Särskolans avvikelse beror på högre kostnader för köpt verksamhet och taxi samt personalkostnader. Den planerade effektiviseringen av taxiresor genom samarbete med ATO försvåras av gällande avtal vilket gör att särskolan prognostiserar -700 tkr på helåret. Gymnasiesär har fått en elevökning och prognostiserar ett underskott på -750 tkr. Inströmningen av nyanlända är svårbedömd och påverkar IMs prognos. Komvux utfall för perioden har påverkats av personalavslut. Under hösten fortsätter anpassningar för att minska kostnaderna då de prognostiserade intäkterna har minskat. Komvux prognostiserar en negativ budgetavvikelse på helåret.

Grundskolan har ett stort prognostiserat underskott där olika parametrar spelar in varav de uteblivna intäkterna från Migrationsverket påverkar starkt. Den minskade elevpengen innebar stora förändringar för skolan. Att de ekonomiska förutsättningarna krävde effektiviseringar inom organisationen var tydligt men sektorns ledning och styrning har i det avseendet inte fungerat tillräckligt väl. Budgetprocessen har inte skapat förutsättningar i tid och uppföljning och justering av åtgärder har inte skett i tillräcklig utsträckning. Det pågår en löneglidning avseende lärarlöner som skapar personalkostnadsökningar utan att personaltäteten kan öka. Den uteblivna möjligheten av fortsatt statsbidrag inom Lågstadiesatsningen påverkade starkt alla lågstadieskolor och försvårade möjligheterna till anpassning. Verksamheten har också ett ökat resursbehov kopplat till enskilda elever. Dessutom har öppnandet av Madenskolan medfört ökade kostnader.

Sektorn har startat insatser både brett och riktat i syfte att minska det negativa utfallet. Alla verksamheter berörs av det ekonomiska läget och alla ska bidra med att minska den negativa prognosen. Det görs detaljerade genomlysningar för flera enheter för att anpassningarna ska få genomslag de sista månaderna under året. Stor vikt läggs vid att komma till rätta med kostnadsläget inför kommande år. Insatserna kommer att beskrivas och följas upp i en plan på både kort och lång sikt och sektorn åtar sig också att genomföra insatser inom ramen för en kommungemensam plan.

2.1.1 Diagram - nämnd

2.1.2 Sammanfattande tabeller

Tabell nämnd (tkr)

Prognosrapport 2017 sammanställning

	Ack budget	Ack utfall	Ack avv.	Årsbudget	Årsprognos	Årsavv.
VERKSAMHET-ENS INTÄKTER						
Bidrag	-26 225	-25 722	-503	-39 338	-37 294	-2 043
Försäljning av varor och verksamhet	-9 527	-6 940	-2 588	-14 291	-12 127	-2 164
Taxor och avgifter	-19 261	-19 139	-121	-28 891	-30 308	1 417
Övriga intäkter	-131 510	-142 200	10 690	-190 250	-202 036	11 786
SUMMA INTÄKTER	-186 523	-194 001	7 478	-272 770	-281 765	8 996
VERKSAMHET-ENS KOSTNADER						
Bidrag och transfereringar	220	239	-19	330	-4	334
Material/köpt verksamhet	134 910	125 956	8 954	202 365	195 315	7 050
Lokaler	81 603	81 325	277	122 449	122 892	-444
Personal	297 128	319 557	-22 429	438 961	468 750	-29 790
Kapitalkostnader	5 229	4 546	683	7 844	6 842	1 002
Övrigt	181 786	188 381	-6 595	265 252	275 100	-9 848
SUMMA KOSTNADER	700 875	720 005	-19 129	1 037 201	1 068 896	-31 695

	Ack budget	Ack utfall	Ack avv.	Årsbudget	Årsprognos	Årsavv.
VERKSAMHETENS NETTOKOSTNADER	514 353	526 004	-11 651	764 431	787 130	-22 699
PROGNOSJUSTERING	0	0	0	0	-1 399	1 399
VERKS NETTOKOSTN EFTER PROG JUST	514 353	526 004	-11 651	764 431	785 731	-21 300

Nettokostnader per verksamhet UBN (tkr)

Nettokostnader per verksamhet UBN

	Ack budget	Ack utfall	Ack avv.	Årsbudget	Årsprognos	Årsavv.
Tkr						
BESLUTS/VERKSAMHETSOMRÅDEN						
Leding och Nämnd	18 170	17 049	1 121	27 255	26 955	300
Elevhälsan, särskolan och modersmål	33 519	34 586	-1 068	50 278	52 029	-1 751
Förskolan	133 538	130 156	3 382	194 227	195 177	-950
Grundskolan	238 880	249 692	-10 811	357 302	370 802	-13 500
Gymnasiet	82 944	82 731	213	124 416	124 415	1
Komvux	7 302	8 511	-1 209	10 953	12 353	-1 400
Välkomsten		3 278	-3 278		4 000	-4 000
Övrigt						
NETTOKOSTNADER	514 353	526 004	-11 651	764 431	785 731	-21 300

Investeringskostnader (tkr)

Investeringsrapport 2017

	Ack budget	Ack utfall 8/9	Ack avv.	Årsbudget	Årsprognos	Årsavv.
Tkr						
Netto	10 000	2 825	7 175	15 000	5 000	10 000

Mot bakgrund av det ekonomiska läget hålls utbildningsnämndens investeringar på en absolut miniminivå. Prognosen tar dock en viss höjd för kommande behov under hösten.

3 Personalanalys

3.1 Analys och förslag för framtiden

Personalstatistiken kräver ytterligare förtydligat underlag och fördjupad analys med anledning av den ekonomiska prognosen. Nedan beskrivs det som tolkats hittills samt de frågor som återstår.

Förskolan har minskat sitt antal tillsvidareanställda både från perioden 160630-170630 samt med 19 anställda ytterligare fram till 170831. Antalet visstidsanställda är konstant. Att antalet visstidsanställda inte minskat trots effektivisering beror i första hand på att det går visstidsanställda på vakanser för tillsvidare förskollärare. Det beror dels på svårigheter i att rekrytera dels på att det är en mindre kostsam anställning som väljs för att hålla tilldelad budgetram. På helheten bör detta utfall i alla fall ge en större ekonomisk flexibilitet då en större andel är visstidsanställda. Det önskade utfallet är dock en hög andel tillsvidareanställda förskollärare.

Grundskolan har minskat i årsarbetare (arbetad tid under perioden) den senaste perioden i mätpunkterna 170430, 170630 och 170831. Ser man till antal anställda (tillsvidare och tidsbegränsade) visar den volymförändringen en ökning sedan förra årets mätperiod. Den prognostiserade SCB-statistiken tyder på att antalet heltidstjänster är ungefär konstant mellan höstterminen 2016 och höstterminen 2017. En jämförelse med lönekostnaderna har ännu inte kunnat genomföras fullt ut och analysfrågor kvarstår.

Modersmål: Modersmålsenheten har dragit ner fyra heltid visstidsanställningar på grund av effektiviseringen.

Ale Gymnasium: Utifrån uppdraget och verksamhetens storlek ska resursfördelningen justeras. Ett centralt underlag för revidering är Skolinspektionens föreläggande.

Komvux och Ale Gymnasium: Utvecklande av en gemensam organisation kan innebära ökade möjligheter till resursutnyttjande och ökad effektivitet och kvalitet.

3.2 Beskrivning av nuläget

3.2.1 Anställda

Antal anställda

Volymtal	2017-08-31	2016-08-31	Skillnad
Antal tillsvidareanställda	853		853
Antal tidsbegränsat anställda (månadsanställda vikarier)	164		164
Antal timmar utförda av timavlönad personal i relation till totalt utförda timmar (%)	9 194,52		9 194,52
Årsarbetare (arbetad tid)			
- månadsavlönade	717,13		717,13
- timavlönade	6,97		6,97
Totalt	724,09		724,09

Antal anställda per 30 juni

Volymtal	2017-06-30	2016-06-30	Skillnad
Antal tillsvidareanställda	870	856	14
Antal tidsbegränsat anställda (månadsanställda vikarier)	120	75	45
Antal timmar utförda av timavlönad personal i relation till totalt utförda timmar (%)	3 784,61		3 784,61
Årsarbetare (arbetad tid)			
- månadsavlönade	826,16	817,5	8,66
- timavlönade	3,82	65,7	-61,88
Totalt	829,99	883,2	-53,21

3.2.2 Sjukfrånvaro

Sjukfrånvaron har ökat inom alla verksamhetsområdena, och det är framförallt inom förskoleverksamheten som ökningen är stor. Förskolan har generellt högre sjukfrånvaro än de andra verksamheterna inom sektorn vilket delvis beror på nära kontakt med små barn, men förskolecheferna anger också den pressade arbetsituationen och svårigheter att få tag i behörig personal som en orsak. Ett ökat fokus på arbetsmiljöarbetet krävs nu inom sektorns alla verksamheter.

Antal sjukfrånvaro

Volymtal	2017-08-31	2016-06-30	Skillnad
Sjukfrånvaro i % av ordinarie arbetstid	7,05	5,6	1,45
Sjukfrånvaro, kvinnor	7,65		7,65
Sjukfrånvaro, män	4,30		4,30
Ålder - 29 år	7,02		7,02
Ålder 30 - 49 år	7,74		7,74
Ålder 50 -	6,95		6,95
Korttidssjukfrånvaro 1-14 dagar i relation till ordinarie arbetstid	2,50	2,5	0,00
Varav sjukfrånvaro 60 dagar eller mer	46,68	41,9	4,78

Jämförelsetal saknas för saknas för tertial 2, 2016.